

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2020

Seinäjoen kaupungin sos.- ja terveyslautakunta 13.12.2019 § 107

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon tulosalue.....	3
2.1 Toimialue	3
2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät	3
2.3 Koulutus.....	7
2.4 Valvontakohterekisteri/ Tietojärjestelmä	7
2.5 Viestintä.....	7
2.6 Valvonnan maksullisuus	8
2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	8
3. Valvonnan toimialat.....	9
3.1 Yleistä.....	9
3.1.1 Riskinarviointi.....	9
3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.....	9
3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohtedyyppien tarkastustiheydet	10
3.2 Elintarvikevalvonta	10
3.2.1 Valvontakohteet	11
3.2.2 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskinarviointi	11
3.2.3 Tarkastus ja tarkastukseen käytettävä aika	12
3.2.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	13
3.2.5 Hankkeet ja painopistealueet.....	13
3.3 Terveystuomiovalvonta	13
3.3.1 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskiluokitus.....	14
3.3.2 Tarkastus.....	14
3.3.3 Painopistealueet ja valvonnan priorisointi.....	15
3.3.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	15
3.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta	16
3.4.1 Tarkastus.....	16
3.4.2 Riskinarviointi ja tarkastustiheys.....	16
3.4.3 Valvonnassa käytettävät menetelmät	16
3.4.4 Painopisteet	17
3.4.1. Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	17
3.5 Eläinlääkintähuolto	17
4. Erityistilanteisiin varautuminen	18
4.1 Toiminta erityistilanteissa	18
4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)	18
5. Suunnitelman toteutumisen arviointi	18
Liite 1. Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä	19
Liite 2. Elintarvikevalvonta, valvontakohteet 2020	21
Liite 3. Terveystuomiovalvonta, valvontakohteet 2020	27
Liite 4. Tupakkavalvonta, valvontakohteet 2020	29
Liite 5. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen näytteenottosuunnitelma	30

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (Liite 1) sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Tässä suunnitelmassa esitellään elintarvikevalvontaa, terveydensuojeluvalvontaa sekä tupakan ja nikotiinienesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntiä koskevat suunnitelmat.

Seuraava toimintavuotta koskeva suunnitelma hyväksytään Seinäjoen kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnassa ja toimitetaan aluehallintovirastolle kuluvaan vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmassa on otettu huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määrätystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

2. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon tulosalue

2.1 Toimialue

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon tulosalue on aloittanut toimintansa 1.1.2011. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Isokyrö, Kauhava, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Vimpeli sekä Ähtäri. Yhteistoiminta-alueen asukasluku on n. 140 000.

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Seinäjoen seudun ympäristöterveydenhuollossa työskentelee 13 terveystarkastajaa, 19 eläinlääkärinä, toimistosihteeri sekä ympäristöterveydenhuollon johtaja. Tulosalue täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset (vähintään 10 henkilötyövuotta). Taulukossa 2.2 on esitelty ympäristöterveydenhuollon henkilöstö ja heidän vastuualueet.

Taulukko 2.2 Seinäjoen ympäristöterveydenhuollon henkilöstö

Nimi	Virkanimike	Vastuualue
Kangas Seppo	Johtava Hygieenikko	Hallinto Henkilöstöhallinto Tulosalueen johtaminen ja kehittäminen Laitosvalvonta Ensisaapumispaikkavalvonta Osallistuu tarvittaessa myös eläinlääkäripäivystyksiin
Ala-Vähälä Pirjo	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Ekman Tarja	Hygieenikkoeläinlääkäri	Laitosvalvonta Eläinsuojeluvalvonta Traces-ilmoitusten käsittely ja niihin liittyvät tarkastukset Eläinlääkärisijaisten päivystysten päivitys ja päivystysten seuranta Ensisaapumispaikkavalvonta VATI-pääkäyttävä 50 % työaika
Hannus Ann-Christine	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta 80 % työaika
Hiljanen Jari	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Siltakorpi Jenni	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta 80 % työaika, määräaikainen
Kaunismäki Kari	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Koskela Satu	Johdon sihteeri	Laskutus Hallinnollisten päätösten valmistelu Arkistointi
Lång Sari	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Marttila Jaakko	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Niemistö Airi	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta Pienteurastamoiden valvonta

Nummijärvi Ansa	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Nurmi Pasi	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta 80 % työaika
Laine Pipsa	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Peltokangas Annastiina, virkavapaalla	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Perasto Seija	Terveystarkastaja	Nautojen terveydenhuollon edistäminen ja käytännön toteutus Virka on yhteinen Proagria Etelä-Pohjanmaan kanssa, 50 % työaika
Ranta Suvi, virkavapaalla	Hygieenikkoeläinlääkäri 2 pv/viikossa tehtäviä hoitaa Kangas Seppo ja Ekman Tarja Praktikkoeläinlääkäri 3 pv/viikossa tehtäviä hoitaa Neste Essi	Laitosvalvonta Ensisääpumispaikkavalvonta Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Sandelin Atte	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta
Sarvela Anna	Valvonta-/hygieenikkoeläinlääkäri	Eläinsuojeluvalvonta Laitosvalvonta
Suojaranta Tarja	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta Ähtärin eläinpuiston valvonta 90 % työaika
Takaluoma Susanna	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta Pienteurastamoiden valvonta
Volanto Kari	Praktikkoeläinlääkäri	Eläinlääkintähuolto Eläinsuojeluvalvonta Eläintautivalvonta Alkutuotantotilojen hygieniavalvonta 90 % työaika
Terveystarkastajat	Virkanimike	Toimiala/vastuualue
Koronen Aija	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Terveystarkastajain valvonta Tupakka- ja lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys

Kuoppa-aho Teresa	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Tupakka- ja Lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys
Kössi Kaija	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalain valvonta Epidemiaselvitys
Luhtasaari Piia	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Tupakka- ja Lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys 80 % työaika
Pasanen Leena, virkavapaalla sijaisena Johanna Sivula	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Tupakka- ja Lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys VATI-pääkäyttäjä 80 % työaika
Perttula Jarno	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalainvalvonta Epidemiaselvitys
Perälä Marika	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Elintarvikelain valvonta Tupakka- ja Lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys VATI-pääkäyttäjä
Ranta-Knuuttila- Mertala Riitta	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Terveydensuojelulain valvonta Tupakka- ja Lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys VATI-pääkäyttäjä
Rissa Esa	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalain valvonta Epidemiaselvitys Nettisivujen päivitys
Sillanpää Eeva- Leena	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalain valvonta Epidemiaselvitys
Turunen Päivi	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalain valvonta Epidemiaselvitys
Uutela Katariina	Terveystarkastaja	Elintarvikelain valvonta Terveydensuojelulain valvonta Tupakka- ja lääkelakien valvonta Epidemiaselvitys Nettisivujen päivitys
Varis Harri	Terveystarkastaja	Terveydensuojelulain valvonta Tupakkalain valvonta Epidemiaselvitys
Kaikille terveystarkastajille kuuluvat seuraavat asiat: Valvontasuunnitelman, maksutaksan, laatu järjestelmän ja tehtäväjaon kehittäminen.		

Valtioneuvoston periaatepäätökseen elintarvikevalvonnan kehittämisestä sisältyy ajatus henkilöstön erikoistumisesta muodostetuissa seudullisissa yksiköissä. Koska elintarvikevalvonta on kiinteä osa ympäristöterveydenhuoltoa, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että periaatepäätöstä sovelletaan myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon liittyvään toiminnan kehittämiseen.

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella tehtävänjako on toteutettu jakamalla henkilöstö kahteen tiimiin (ETL ja TSL) ja kumpikin tiimi on jakanut tehtävät keskenään. Tehtäväkuvat on kuvattu laatujärjestelmässä.

Ympäristöterveysvalvonnassa on tehtäviä, joita ei voida ennakoida, mutta niiden tekemiseen on silti varattava aikaa. Tällaisia ovat esimerkiksi epidemioiden ja erityistilanteiden selvittämiset, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyt, valitusten käsittelyt sekä lausunnot. Viranomaistyöhön kuuluu myös neuvontaa ja ohjausta, jota on annettava tarpeen vaatiessa. Matka-aikoja ei lasketa tarkastuksiin käytettävään aikaan, mutta siihen kuluva aika vuoden 2016 aikana ajettujen kilometrien perusteella on 1 htv. Koko ympäristöterveydenhuollon voimavaroista 75 % on arvioitu menevän muuhun toimintaan kuin suunnitelmalliseen valvontaan.

	Valvontaan käytettävät henkilötyövuodet tarkastajat ja hygieenikot (htv)	Valvontaan käytettävästä ajasta käytettävissä suunnitelmalliseen valvontaan (25% kokonaisajasta)
Elintarvikevalvonta	6,625	1,656
Terveydensuojelun valvonta	6,875	1,719
Tupakka- ja nikotiini valvonta	0,25	0,063
yhteensä	13,75	3,438

2.3 Koulutus

Koulutuksiin panostetaan osallistamalla sekä valtakunnallisiin ja alueellisiin tilaisuuksiin, että toimiala- ja tehtäväkohtaiseen koulutukseen. Koulutuksissa painotetaan oman vastualueen ja työtehtävien mukaista koulutusta. Koulutusmäärät pyritään pitämään vähintään valtakunnallisten keskiarvojen tasolla ja niille varataan keskimäärin 5 htp/v/henkilö (yhteensä 65 htpv).

Koulutuksiin osallistumista on helpotettu hankkimalla videoneuvottelulaitteet, joiden välityksellä pystytään osallistumaan moniin keskusvirastojen järjestämiin koulutuksiin Ravitie 8:n tiloista.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

Seinäjoen ympäristöterveydenhuollossa on vielä 2020 osittain käytössä TerveKuu-ohjelma, josta löytyy mm. aikaisempi elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkavalvonnan historiatieto. Ohjelmaa käytetään tarvittaessa vanhojen tietojen katseluun.

2019 vuonna käyttöön otettu ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) on korvannut aikaisemman KUTI/YHTI keskitetyn tietojärjestelmän. VATI:ssa on hyödynnetty aiempien järjestelmien tietovarastoja (kohde- ja valvontatietoja) sekä ominaisuuksia kuten esim. analyysiirtopalvelua. VATI on reaaliaikainen käyttöliittymä, jonka tarkoitus on korvata aiemmin käytössä olleet kuntajärjestelmät. Tietojärjestelmää kehitetään vielä ottaen huomioon käyttäjien tarpeet valvonnan suunnittelussa sekä päivittäisessä valvontatyössä.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Asiakaspalvelua, johon kuuluu keskeisesti myös neuvonta ja opastus, hoitavat kaikki ympäristöterveydenhuollon työntekijät. Henkilökunnan ajantasaiset yhteystiedot löytyvät nettisivuilta. Ympäristöterveydenhuollon nettisivujen sisällössä on panostettu erityisesti asiakkaiden opastukseen ja neuvontaan. Nettisivuilla tiedotetaan ajankohtaisista asioista mm. erityis- ja poikkeustilanteissa. Valvontasuunnitelma ja maksutaksa löytyvät myös nettisivuilta. Viestintää varten yksiköllä on myös omat Facebook-sivut. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollossa ensisijainen tiedotusvastuu on johtavalla hygieenikolla.

2.6 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon maksullisuus koskee ilmoitus- ja hyväksymismenettelyjen lisäksi suunnitelmallista tarkastus- ja näytteenottoa. Myös uusintatarkastukset ovat maksullisia. Viranomaiselle ilmoitetut uudet kohteet tulevat heti ilmoituksen käsittelyn jälkeen suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin myös kohteeseen tehtävää ensimmäistä tarkastusta pidetään suunnitelmallisena tarkastuksena, ja siitä peritään maksu.

Jos suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä otetaan näytteitä, ei näytteenotosta erikseen laskuteta. Maksuja ei myöskään peritä ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden tai valitustapausten perusteella tehdyistä tarkastuksista.

Valvontamaksut on määritelty siten, että niillä pyritään kattamaan suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon maksutaksassa on eri valvontakohdetyypeille määritelty kiinteä minimitaksa, joka perustuu keskusvirastojen (Ruokavirasto ja Valvira) määrittelemiin tuntimääriin tarkastukseen käytettävästä ajasta. Mikäli tarkastukseen käytetään syystä tai toisesta merkittävästi vähemmän tai enemmän työaikaa, kuin mitä keskusvirastot ohjeistavat, voidaan tarkastuksesta periä maksutaksasta poikkeava hinta. Perittävän maksun tulee kuitenkin vastata aina toimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia. Mikäli maksutaksassa ei ole selvää suunnitelmallisen tarkastuksen maksukohdetta, sovelletaan maksuun tuntitaksaa 50 €/h (alv 0). Uusintatarkastuksen hinta nousee toisesta uusintatarkastuksesta alkaen aina 50 %:lla.

Tupakkalain mukaisesta valvonnasta ei peritä tarkastuskohtaisesti valvontamaksua, vaan valvontamaksut kertyvät tupakka- ja nikotiininesteiden vähittäismyynnin vuosittaisista valvontamaksuista. Maksu määräytyy myyntiartikkeleiden ja myyntipisteiden lukumäärän perusteella. Myös lääkelain mukaisesta nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnistä peritään vuosittainen valvontamaksu. Maksu on tupakkalaista poiketen myyntipaikkakohtainen, eikä se näin ollen perustu myyntipisteiden lukumäärään.

Maksujen periminen suunnitelmallisesta valvonnasta edellyttää hyväksytyä valvontasuunnitelmaa ja maksutaksaa. Maksutaksaa päivitetään tarpeen mukaan ja hyväksytään Seinäjoen sosiaali- ja terveyslautakunnassa.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Näytteet tutkitaan Seinäjoen elintarvike- ja ympäristölaboratoriossa (SeiLab). Sisäilmanäytteet ja muut mahdolliset näytteet, joita SeiLab ei pysty tutkimaan, lähetetään MetropoliLabiin tai Työterveyslaitoksen Työympäristölaboratorioon. Talous- ja uimavesien laajempiin tutkimuksiin esim. vesiepidemiatilanteessa lähetään näytteet Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vesimikrobiologian laboratorioon. Näytteitä voi tarvittaessa tutkia myös muissa Ruokaviraston hyväksymissä laboratorioissa.

Seinäjoen elintarvike- ja ympäristölaboratorio Vaasantie 1 C 3. krs 60100 Seinäjoki puh. 06 425 5705	MetropoliLab Oy Viikinkaari 4, Cultivator II 00790 Helsinki Puh. 010 391 350
Työterveyslaitos Työympäristölaboratoriot Käyntiosoite: Neulaniementie 4 70210 KUOPIO Postiosoite: 70032 TYÖTERVEYSLAITOS puh. 030 474 2262	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos Vesimikrobiologian laboratorio PL 95 (Neulaniementie 4) 70701 Kuopio Puh. (vaihe): 029 524 6000

Elintarvikevalvontaviranomainen voi osoittaa laboratorion, jossa viranomaisnäytteet analysoidaan myös toiminnanharjoittajan maksamien viranomaisnäytteiden osalta.

Terveysturvallisuuslainsäädännön mukaisten näytteiden osalta viranomaisen tulee hyväksyä analyysien teettämisen viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratorioissa, joka voi olla myös toiminnanharjoittajan itse kilpailuttama (esim. vesilaitoksella on sopimus jonkin laboratorion kanssa).

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveyslain 1 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Lainsäädäntö on esitetty tarkkaan toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valvontaohjelmissa. Tähän suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia. VATI-järjestelmä laskee kullekin kohteelle oman tarkastustiheyden valtakunnallisen riskinarvioinnin mukaan. Kohteen valvoja voi lisätä/vähentää valvontakohteen tarkastustiheyttä perustellusta syystä.

Riskinarviointia on käsitelty tarkemmin toimialakohtaisissa osioissa.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen, tarkastuskertomuksen laatiminen sekä tietojen tallentamisen tietojärjestelmiin. Matkaan käytettyä aikaa ei lueta tarkastukseen käytettyyn aikaan, mutta sen kustannuksia kattamaan on maksutaksassa käytössä ns. käyntimaksu, joka kattaa keskimääräisen matka-ajan kustannukset. Käyntimaksu on joka kohteelle sama.

Ympäristöterveydenhuoltoon liittyvän valvonnan toimeenpanossa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitettyä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuutta. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Valvontaohjelma-asetuksen mukaan tarkastukset voivat sisältää näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen mahdollisten terveyshaittojen selvittämiseksi sekä turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Pelkkää näytteenottokäyntiä ei pidetä tarkastuksena.

Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, millaiseen kohteeseen ja minkä lain perusteella se tehdään. Joihinkin kohteisiin saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet on käytävä ilmi sekä valvontasuunnitelmassa (ennalta suunnitellun valvonnan osalta) että tarkastuksen jälkeen laadittavassa tarkastuskertomuksessa.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus ja tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaittaisi epäkohtia. Tarkastuskertomukseen merkitään valvonnan tarkoitus, sovellettu lainsäädäntö, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimet ja niiden määräajat.

Elintarvikevalvonnassa suunnitelmalliset tarkastukset toimitetaan Oiva-raportteina ja -tarkastuskertomuksina keskitetysti VATI-järjestelmän kautta. Muiden suunnitelmallisten tarkastusten osalta tarkastuskertomus toimitetaan tiedoksi joko sähköisesti (pdf) tai paperiversiona viranomaisen allekirjoittamana. Tarkastuskertomus voidaan toimittaa tiedoksi myös muille viranomaisille. Lisäksi tulee ottaa huomioon, mitä Ruokavirasto määrää valvontatietojen julkistamisesta. Tarkemmat ohjeet tarkastuksen ja tarkastuskertomuksen tekemisestä on esitetty laatuja järjestelmässä.

Taulukossa 3.1.2 on esitetty tarkastuksen yleinen sisältö toimialoittain.

Taulukko 3.1.2 Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Minkä tahansa näkökohdan tutkiminen sen toteamiseksi, onko kyseinen näkökohta vaatimusten mukainen. Tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta. Yksi tarkastus ei yleensä voi kattaa koko yrityksen toimintaa, kohdistuu johonkin tiettyyn osaan, kuitenkin niin, että 3 vuoden aikana kaikki yrityksen toiminnot tulevat tarkastetuiksi. Riskiperusteisuuden huomioon ottaminen.
Terveydensuojelunvalvonta	Selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa). Tehdään pääsääntöisesti ennalta sovitusti ja riskiperusteisesti.
Tupakkalainvalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimusten mukaisuus.
Lääkelainvalvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimusten mukaisuus.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Eri toimialojen valvontakohteiden tarkastustiheydet ja tarkastukseen käytettävä aika Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollossa on esitetty liitteinä olevissa taulukoissa. Tarkastuskohteiden perustana ovat keskusvirastojen antamat suositukset tarkastustiheyksistä ja tarkastuksiin käytettävästä ajasta sekä kohteiden valvontahistoria. Valtakunnalliset tarkastustiheyssuositukset perustuvat kohteiden toiminnan luonteen ja laajuuden mukaan tehtyyn riskinarviointiin.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvonta tulee suunnata riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joissa sille on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, terveysvaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys.

Kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteista valvonnan kohdentamista. Pääsääntöisesti valvontaa on syytä painottaa niissä kohteissa, joissa puutteita on todettu ennenkin. Valvontaa voidaan vastaavasti keventää silloin, kun kohteen on todettu hoitavan velvoitteensa asianmukaisesti. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto arvioi alueellaan riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentaa suunnitelmallista valvontaa sen mukaisesti. Kohteiden tarkastustiheys pitää suunnitella valvontatarpeen mukaan, ei käytössä olevien resurssien perusteella.

3.2 Elintarvikevalvonta

Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan. Tarkoituksena on suojata

kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla. Omavalvonnan avulla toimija varmistaa, että elintarvikkeen turvallisuus ei vaarannu sinä aikana, kun elintarvike on toimijan vastuulla. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on puolestaan varmistaa, että omavalvonta toimii tehokkaasti ja että elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyyden ja muu määräystenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Viranomaisen on tarvittaessa annettava toimijalle tarpeellisia ohjeita ja kehoituksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi ja omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi (elintarvikelaki 53 §). Valvontaviranomaisen on seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa viranomaisen on ryhdyttävä hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohdan korjaamiseksi (EtL luku 7). Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämisen- ja keskeyttämisuhka sekä haltuunotto.

3.2.1 Valvontakohteet

Elintarvikehuoneistolla tarkoitetaan mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa (*elintarvikelaki 23/2006*).

Elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettelyä muutettiin 1.9.2011 alkaen elintarvikelain muutoksella 352/2011. Elintarvikehuoneistot ovat ilmoituksenvaraisia ja ilmoituksen käsittelystä lähetetään toimijalle todistus. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollossa ilmoitukset käsitellään kahden viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta. Elintarvikehuoneistoa koskevasta ilmoituksesta tulee käydä ilmi tieto omavalvontasuunnitelmasta. Omavalvontaa ei enää hyväksytä, mutta se on esitettävä valvontaviranomaiselle viimeistään ensimmäisellä tarkastuksella.

Jos elintarvikehuoneistossa käsitellään eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä (laitos) huoneistolle on haettava hyväksyntä ja päätös tehdään 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Hakemuksen yhteydessä valvontaviranomaiselle on esitettävä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella on yhteensä 1035 elintarvikevalvontakohtetta ja alkutuotannonkohteita 1000, yhteensä 2035. Suunnitelmalliseen elintarvikevalvontaan (pois lukien kaupungineläinlääkärien alkutuotannon valvonta) on käytettävissä arvioilta 1,656 htv. Suunnitelman taulukon mukaisten laskelmien mukaan tarvittava määrä on kuitenkin 2,1 htv eli vajetta on n. 0,44 htv joka tarkoittaa kahden tarkastajan työpanosta.

Elintarvikevalvonnassa on runsaasti tehtäviä, jotka eivät ole säännöllistä suunnitelmallista valvontaa. Näitä ovat mm. valitustarkastukset, pakkotoimenpiteet, ruokamyrkytys selvitykset, elintarvikehuoneistojen ilmoituksiin ja elintarvikelaitosten hyväksymisiin liittyvät tarkastukset, ilmoitusten käsittely, neuvonta, asiantuntijatehtävät, koulutus sekä laadun ja yhteistyön kehittäminen. Resursseja laskettaessa tulee ottaa huomioon myös matka-ajat joihin on arvioitu kuluvan aikaa elintarvikevalvonnassa 0,25 htv.

3.2.2 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskinarviointi

Liitteessä 2 on taulukkomuodossa esitetty elintarvikevalvonnan toimintatyyppikohtainen tarkastussuunnitelma vuodelle 2020. Resurssitarve on laskettu käyttämällä Ruokaviraston suosittamia tarkastustiheyksiä ja tarkastusaikoja. Lisäksi taulukossa on Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon oma suunnitelma, jossa on otettu huomioon realistinen tarkastuksiin käytettävä aika. Käytössä on Ruokaviraston riskiluokitusohje (Ruokaviraston ohje 10503/2), jonka mukaan kohteiden suunnitelmalliset tarkastukset tehdään.

Valtakunnallinen valvontatietojen julkistamisjärjestelmä Oiva otettiin käyttöön 1.5.2013 vähittäismyyntipaikkojen ja tarjoilupaiikkojen valvonnassa. Muut ilmoitetut elintarvikehuoneistot sekä laitokset tulivat asteittain Oiva-järjestelmän piiriin vuonna 2015. Kaikki elintarvikevalvonnan kohteet alkutuotantoa lukuun ottamatta ovat olleet Oiva-järjestelmässä 2016 lähtien. Oiva-järjestelmässä valvontatietojen julkistamisella lisätään valvonnan läpinäkyvyyttä ja annetaan kuluttajille tietoa heidän valintojensa tueksi. Tavoitteena on myös lisätä elintarvikevalvonnan vaikuttavuutta ja tunnettavuutta. Elintarvikealan yrityksillä on samalla mahdollisuus kertoa kuluttajille, että oma toiminta on kunnossa.

Oivassa on neliportainen arviointiasteikko: oivallinen, hyvä, korjattavaa ja huono. Tarkastuksella käydään läpi eri osa-alueita, joista jokainen alue arvioidaan oivaohjeen mukaisesti neliportaisella asteikolla ja kokonaisarvio tulee huonoimman arvion mukaisesti. Tarkastuksesta saatu raportti julkaistaan internetissä osoitteessa www.oivahymy.fi ja raportti sekä siihen liittyvä tarkastuskertomus toimitetaan toimijalle suoraan postitse.

Oiva-raportit tarkastuskertomuksineen tehdään 1.1.2019 jälkeen ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään (VATI:n). Oiva-raportit julkaistaan www.oivahymy.fi-sivustolla, jossa ne ovat kuluttajien saatavilla. Toimijan on velvollisuus julkaista Oiva-raportti toimipaikassa sisäänkäynnin yhteydessä. Toimijoiden tulee myös julkaista Oiva-raportit tai linkki www.oivahymy.fi -sivustolle kotisivuillaan.

Mikäli Oiva-tarkastuksella saadaan kohteen arvioksi oivallinen tai hyvä, seuraava tarkastus määräytyy riskinarviointiohjeen avulla saadun tarkastustiheyden mukaisesti. Mikäli Oiva-tarkastuksella saadaan kohteen arvioksi korjattavaa tai huono, noudatetaan Oiva-ohjeistusta uusintatarkastuksien suorittamisessa ja mahdollisten hallinnollisten pakkotoimien käyttämisestä. Elintarvikevalvontakohteiden uusintatarkastuksia arvioidaan olevan 10 % tarkastuksista. Tämä on otettu huomioon myös suunnitelmassa.

Alkutuotannon valvonnassa noudatetaan Ruokaviraston laatimaa riskinarviointiohjetta alkutuotantopaikoille (Ruokaviraston ohje 10507/1). Tämän mukaan suunnitelmallinen alkutuotannon valvonta kohdistuu lähinnä maidontuotantoon, kalastukseen, kananmunantuotantoon sekä sellaisenaan syötävien kasvien tuotantoon.

Muut alkutuotantokohteet (eläinten kasvatusta lihantuotantoa varten, hunajantuotanto ja muu kasvin- ja siementuotanto) kirjataan valvontakohderekisteriin ja tarkastus tehdään näihin vain tarvittaessa. Alkutuotantokohteiden valvontatiheydet on esitetty myös liitteessä 2.

Elintarvikeviranomaisen tarkastaa kotirauhan piirissä harjoitettavan elintarvikehuoneistotoiminnan asiakirjatarkastuksina toimistolla. Tarkastuksesta peritään riskiluokan mukainen maksu taksan mukaan. Mikäli toimintaa varten on tehty omat tilat esim. autotalliin, on kyseessä kotirauhan piirin ulkopuolinen elintarvikehuoneisto ja tarkastukset tehdään normaalisti kohteessa. Suunniteltuihin tarkastuksiin eivät sisälly ennakkotarkastukset, asiakasvalitusten perusteella tehtävät tarkastukset, ruokamyrkytysten selvitykset tai näytteenotot.

3.2.3 Tarkastus ja tarkastukseen käytettävä aika

Hyväksyttävät elintarvikehuoneistot (laitokset) tarkastetaan ennen toiminnan aloittamista.

Elintarvikehuoneistot, joiden toiminnan aloittamisesta on tehtävä ilmoitus, tarkastetaan pääsääntöisesti vasta toiminnan jo alettua. Ensimmäinen tarkastus tehdään yleensä 1,3 tai 6 kuukauden kuluessa ilmoitetun toiminnan aloittamisesta, ottaen huomioon elintarvikehuoneistossa harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus. Tarkastus voidaan tehdä myös ennen toiminnan aloittamista, jos ilmoituksen perusteella on syytä epäillä, että elintarvikeeturvallisuus tai kuluttajansuoja saattaa vaarantua, ellei riskien hallintakeinoista varmistusta ennen toiminnan alkamista. Tarkastuksen pääasiallinen tarkoitus on selvittää elintarvikehuoneiston toimintaedellytykset. Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen kohde siirtyy säännöllisen valvonnan kohteeksi riskinarviointiin mukaisesti.

Elintarvikevalvontaa tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta.

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen ensimmäiset tarkastukset tehdään kuitenkin pääsääntöisesti ennalta ilmoitettuihin.

Tarkastuksen yleinen määritelmä on esitelty kohdassa 3.1.2.

3.2.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Viranomaisnäytteenotto painottuu ennalta suunniteltuihin valvontaprojekteihin. Viranomaisen ottamien näytteiden tutkimustulosten perusteella voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Näytteitä voidaan ottaa mm. lainsäädännön toimijalle määräämän näytteenoton ja tutkimusten varmistamiseksi sekä epäiltäessä tuotteiden turvallisuutta. Mikäli suunnitelmallisen tarkastuksen tai projektin yhteydessä otetut näytetulokset ovat huonoja ja joudutaan ottamaan uusintänäytteet, toimijat maksavat nämä näytteet itse. Lisäksi on varauduttu kuluttajavalitusten perusteella tehtäviin tutkimuksiin, elintarvikkeista aiheutuvien terveysvaaratilanteiden tutkimuksiin, ruokamyrkytysten selvittämiseksi tarvittaviin tutkimuksiin sekä elintarvikevalvontaohjelmaan sisältyviin valvonta- ja seurantaohjelmiin ja hankkeisiin liittyvään näytteenottoon.

Näytteiden analysoinneissa käytettävät laboratoriot on lueteltu kohdassa 2.7.

Vuoden 2020 näytteenottosuunnitelma on esitetty liitteessä 6.

3.2.5 Hankkeet ja painopistealueet

Suurin osa suunnitelmallista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Tällä hetkellä järjestelmä koskee kaikkia ilmoitettuja elintarvikehuoneistoja sekä laitoksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI-järjestelmän kautta. Oiva-raportti on julkinen Ruokaviraston ylläpitämän www.oivahymy.fi internet-sivuston kautta.

Valtakunnallisista hankkeista aiotaan osallistua Ruokaviraston järjestämiin projekteihin. Projekteista laaditaan lopuksi yhteenveto.

Elintarvikevalvonnan painopistealueet Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollossa vuonna 2020:

1. Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3)
2. Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2)
3. Markkinointi (Oiva-rivi 13.3)
4. Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkitöjen valvontaprojekti
5. Valvonnan kohde- ja vaatimuskattavuuden varmistaminen – elintarvikeparanteiden valvonta (Oiva-rivi 11.1)
6. Lihantarkastuksen ja teurastamovalvonnan yhdenmukaistaminen

3.3 Terveystarkastus

Terveystarkastuslain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveystarkastuslain mukaan päävastuu terveystarkastuksen toteuttamisesta on kunnilla. Terveystarkastuksen valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää paikallisten tarpeiden mukaisesti. Terveystarkastuslain muutoksessa toiminnanharjoittajan omaa vastuuta toimintansa terveysvaikutuksista korostetaan säätämällä yleinen velvollisuus tunnistaa riskit ja seurata niihin vaikuttavia tekijöitä sekä estää terveyshaittojen syntymistä mahdollisuuksien mukaan (omavalvonta). Lain tavoitteena on, että suunnitelmallisen valvonnan keventämisellä voidaan suunnata valvontaresursseja nykyistä paremmin riskiperusteisesti paikallisesti niihin toimintoihin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan. Tällä on positiivinen vaikutus elinympäristön terveellisyyteen ja talousveden turvallisuuteen.

Terveydensuojelulain suunnitelmallisen valvonnan kohteet vaativat joko terveydensuojeluviranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia. Terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta koskevan päätöksen tai ilmoituksen käsittelyä koskevan todistuksen hakijalle ennen kuin kohde tulee suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Suunnitelmalliset tarkastukset vuodelle 2020 on esitetty liitteessä 3. Valvontaresursseja on varattava myös suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisiin tehtäviin, kuten ilmoitusten ja hakemusten käsittelyyn, erilaisten valitusten käsittelyyn (savu-, haittaeläin-, jäte-, meluvalitukset), lausuntopyyntöjen käsittelyyn ja lausuntojen antamiseen, talous-, uima-allas-, uimarantavesien näytteenottoihin, yleiseen neuvontaan, sidosryhmätyöskentelyyn (sisäilmaryhmät, kaavoitus, pohjavesiensuojelu ym.). Lisäksi tulee huomioida valvontaan kuuluvien matkoihin käytettävä aika. Terveydensuojelulain muutoksesta johtuen valvontaresursseja tulee varata myös terveydensuojelulain 20 §:n 2 mom. mukaisten talousvettä toimittavien laitosten riskinarviointien (WSP) tekemiseen yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa sekä riskinarviointien hyväksymiseen.

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella on yhteensä noin 806 terveydensuojelulain mukaista suunnitelmallisen valvonnan valvontakohtetta. Suunnitelmalliseen valvontaan on arvioitu olevan käytettävissä 1,719 htv ja suunnitelman taulukon (liite 3) mukaisten laskelmien mukaan tarvittava määrä on 2,48 htv eli vajetta on n. 0,761 htv joka tarkoittaa kolmen tarkastajan työpanosta.

Terveydensuojeluvälvonnassa on runsaasti tehtäviä, jotka eivät ole säännöllistä suunnitelmallista valvontaa. Näitä ovat mm. erilaiset valitus- ja terveyshaittaepäilytarkastukset, pakkotoimenpiteet, vesiepidemiat, lausunnot (kaavat, ympäristöluvat, viemäri vapautushakemukset jne.), asiantuntijatehtävät mm. kuntien sisäilmaryhmissä sekä talousvesilaitosten valvontatutkimusohjelmien laadinnassa ja riskinarvioinneissa, ilmoituksiin ja vesilaitosten hyväksymisiin liittyvät tarkastukset, ilmoitusten ja hakemusten käsittely, viranomaisnäytteenotto, neuvonta, koulutus sekä laadun ja yhteistyön kehittäminen. Resursseja laskettaessa tulee ottaa huomioon myös matka-ajat joihin on arvioitu kuluvan aikaa terveydensuojeluvälvonnassa 0,75 htv.

3.3.1 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja riskiluokitus

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma on laadittu riskiperusteisesti valvontatarpeen mukaan. Terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määritetään valvontakohtetyypin yleinen tarkastustiheys. Tarkastustiheyden määrittelyssä oletetaan, että kohde on jo toimiva ja sen toimintatavat tunnetaan. Liitteessä 3 on taulukkomuodossa esitetty terveydensuojeluvälvonnän toimintatyyppikohtainen tarkastussuunnitelma vuodelle 2020. Kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä tarkastustiheydestä. Kohdekohtainen riskinarviointi tehdään VATI-järjestelmässä. Tarkastustiheyttä ei kuitenkaan saa vähentää harvemmaksi kuin viiden vuoden välein tehtäväksi.

3.3.2 Tarkastus

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen, eli aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä ja antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset ja määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten.

Tarkastuksen yleinen määritelmä on esitelty kohdassa 3.1.2. Tarkastuksilla käytetään Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon laatu-järjestelmä tarkastuslomakkeita, jotka löytyvät laatu-järjestelmästä. Tarkastukset tehdään ennalta sovitusti.

3.3.3 Painopistealueet ja valvonnan priorisointi

Terveydensuojelulain nojalla tehtävä valvonta kohdennetaan ensisijaisesti kohteisiin, joista tehdään valvontaviranomaiselle terveyshaittaepäilyn johdosta valitus. Suunnitelmallinen valvonta painottuu pääasiassa ylemmän riskiluokan (riskiluokka 3 ja 2) kohteisiin. Alemman riskiluokan (riskiluokka 1) kohteisiin valvontaa tehdään projektiluontoisesti sekä tarvittaessa (uudet kohteet ja valitukset).

Valvonnan painopisteet kohdetyypeittäin vuodelle 2020 ovat:

- Talousvettä toimittavien laitosten valvonta ja ohjaus (riskiluokka 3 ja 2)
- Koulujen, päiväkotien, palvelukotien sekä asuntojen terveydellisten olojen valvonta ja ohjaus (riskiluokka 2). Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä laadukkaissa sisäilmaselvityksissä. Jatketaan koulujen yhteistarkastuksia eri tahojen kanssa.
- Yleisten kylpylöiden ja uima-altaiden sekä yleisten uimarantojen terveydellisten olojen valvonta ja ohjaus (riskiluokka 3 ja 2)
- Kauneushoitoloiden ja tatuointiliikkeiden tai muun ihonkäsittelyn valvonta ohjaus (riskiluokka 2)
- Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa: Lausuntojen antaminen lausuntopyyntöistä (kaavat, ympäristöluvat, viemäri vapautushakemukset jne.)

3.3.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Terveydensuojelulaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät talous ja uimavesistä otettavat näytemäärät sekä näytteistä tehtävät analyysit.

Talousveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- Allasvedet
  - STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
- Uimarantavedet
  - STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen valvonnasta
  - STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan).

Talovesinäytteet otetaan vesilaitoksen ja terveystarkastajan yhteistyössä laatimien valvontatutkimusohjelmien – ja näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Talovesinäytteet (viranomaisnäytteet) ottaa joko terveystarkastaja, laitoksen edustaja tai muu ulkopuolinen näytteenottaja, jonka pätevyyden terveydensuojeluviranomainen on varmistanut. Uima-allasnäytteet otetaan uima-altaan ylläpitäjän ja terveystarkastajan yhteistyössä laatiman näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Uimarantojen uimavesinäytteet puolestaan otetaan uimarannan ylläpitäjän ja terveystarkastajan yhteistyössä laatimien näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Uima-allas- ja uimarantanäytteet ottaa terveystarkastaja tai kohteen edustaja tai muu ulkopuolinen näytteenottaja, jonka pätevyyden terveydensuojeluviranomainen on varmistanut.

Muu suunnitelmalliseen valvontaan liittyvä näytteenotto voidaan kohdistaa tarpeen mukaan esimerkiksi valvontakohteen siivoustoiminnan omavalvonnan toimivuuden ja oman siivoustoiminnan tehokkuuden tarkistamiseen puhtausnäyttein. Terveydensuojelun valvontakohteiden osalta joudutaan joskus selvittämään esimerkiksi sisäilman laatua erilaisilla näytteenotoilla ja mittauksilla. Puhtausnäytteitä voidaan ottaa esim. saunojen, pesutilojen ja wc-tilojen pinnoilta sekä kauneushoitoloiden ja muiden ihonkäsittelyhuoneistojen välineistä.

Näytteenotto on vain näytteenottoa, ellei samassa yhteydessä tehdä tarkastusta, josta voidaan tehdä tarkastuspöytäkirja. Tarkastus voi siis pitää sisällään näytteenoton, mutta pelkkä näytteenotto ilman muita valvontatoimia ei ole tässä ohjelmassa tarkoitettu tarkastus.

3.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakkalain mukaisen valvonnan tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakan saatavuutta, asukkaiden tahdon vastaista altistumista ympäristön tupakansavulle sekä vähentää tupakointia siten, että tupakoinnin aiheuttamat terveyshaitat ja -vaarat vähenevät. Valvonnan tulee sisältää tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja esilläpitoa myyntipisteessä, tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, mainontaa ja muuta myynnin edistämistä samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista.

Valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman tavoitteena on ohjelmakaudelle 2020-2024 on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valvonnan tiheyden ja laadun osalta sekä kohdentaa valvonnan resurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään tupakkalain tavoitteiden toteutumista.

Valviralla ja kunnalla on osittain päällekkäinen toimivalta valvoa tupakkalain alaisia tuotteita sekä niiden vähittäismyyntipakkauksia ja markkinointia. Valvonnassa käytetään Valviran laatimia tulkintaohjeita yleisten toimintaperiaatteiden ja yhtenäisen valvontakäytännön aikaansaamiseksi.

Tupakkalain mukaisen suunnitelman mukaisia kohteita ovat:

- tupakointitilalliset ravintolat ja ravitsemisliikkeet
- tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat

Poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden, sähkösavukelaitteiden, tupakan vastikkeiden (esim. nikotiinittomat sähkösavukeneesteet, yrttinuuska) ja tupakointivälineiden myynti on vapaasti harjoitettavaa elinkeinotoimintaa, joka ei edellytä erillistä lupaa tai ilmoitusta. Tämän tyyppinen toiminta on pääsääntöisesti suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella.

3.4.1 Tarkastus

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Tarvittaessa annetaan ohjeita, toimenpidekehotuksia ja määräyksiä, jotta lain edellytykset toteutuvat. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Tarkastuksilla käytetään Valviran laatimia tarkastuslomakepohjia, jotka toimivat myös VATI-järjestelmän lomakepohjina.

Tupakkalain valvontaa toteutetaan pääsääntöisesti muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan ohessa. Päiväkodit ja oppilaitokset eivät kuulu enää suunnitelmallisen valvonnan piiriin tupakkavalvonnan osalta. Mikäli näissä kuitenkin muun valvonnan ohessa havaitaan puutteita tupakkalain noudattamisessa, tehdään kohteeseen tupakkalain mukainen tarkastus.

3.4.2 Riskinarviointi ja tarkastustiheys

Tupakkalain valvonnassa on noudatettu valtakunnallista tarkastustiheyttä. Kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys on liitteessä 5. Valvonnan kohdentamisessa otetaan huomioon valtakunnalliset painopistealueet.

3.4.3 Valvonnassa käytettävät menetelmät

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnassa suositellaan ensisijaisesti käyttämään aistinvaraista arviointia savun tai höyryn havainnointiin, sillä nykyiset mittausmenetelmät niiden havaitsemiseksi ovat rajalliset.

Tupakkalain myyntiä ja markkinointia koskevien säännösten valvontaan ei yleensä liity näytteenottoa.

3.4.4 Painopisteet

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020-2024 painopisteiden valinnassa on otettu huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhtenäinen valvonta ja yhteistyö.

Valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024

- Omavalvonnan tukeminen
- Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa
- Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Uuden tupakkalain 549/2016 § 79 mukaan asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Hakemuksessa tarkoitettujen tilojen haltijoita on kuultava ennen hakemuksen tekemistä. Valvontasuunnitelmassa varataan henkilöresursseja myös asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittelyyn.

Kunnan on varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi myös muuhun tupakkalain valvontaan. Tällaista muuta valvontaa voivat olla erilaiset yllättävät valvontatapaukset, joita ei ole mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Voimavaroja edellyttävät myös kunnan viranomaisten toiminta tupakkalain asiantuntijoina sekä vähittäismyyntilupahakemusten käsittely. Tupakka- ja lääkelain valvontaan on käytettävissä arvioilta 0,063 htv. Suunnitelman taulukon mukaisten laskelmien mukaan tarvittava määrä on kuitenkin 0,15 htv eli vajetta on n. 0,087 htv.

3.4.1. Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Tupakoinnin lopettamiseen tarkoitettuja nikotiinikorvausvalmisteita saa myydä apteekkien lisäksi tupakkaa myyvistä kaupoista, huoltoasemilta ja kioskeista.

Vähittäiskaupoissa, kioskeilla ja huoltoasemilla, joilla on nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupa, valvotaan nikotiinivalmisteiden sijoittelua myymälässä, mahdollista myynnin omavalvontaa ja luvan mukaisuutta.

Nikotiinivalmisteiden myynti kaupoista edellyttää, että

1. elinkeinonharjoittajalla on myyntipaikan terveydensuojeluviranomaisen kirjallisesta hakemuksesta myöntämä vähittäismyyntilupa;
2. valmisteita myydään ainoastaan 18 vuotta täyttäneille;
3. myyjä voi valvoa ostotilannetta ja että
4. valmisteita ei myydä ravintoloista tai automaattisista myyntilaitteista.

Valvonta suoritetaan pääsääntöisesti samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa.

Luvan myöntämisestä ja myynnin lopettamisesta ilmoitetaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto on laatinut erillisen suunnitelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin palveluista sekä eläinlääkäripalveluista vuosille 2015–2019.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollolla on erityistilannesuunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi sekä kirjalliset ohjeet toiminnasta ruokamyrkytys- ja vesiepidemiaepäilytilanteissa. Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto on myös mukana valmistelemassa maakuntakonsernin valmiussuunnitelmaa.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)

Epidemiatyöryhmän jäseninä ovat Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuollon henkilöstön lisäksi perusterveydenhuollon, Seinäjoen Elintarvike- ja ympäristölaboratorion (SeiLab), Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin henkilöstöä sekä Seinäjoen vesilaitoksen edustaja. Tilanteen mukaan laajennetaan selvitystyöryhmää muilla asiantuntijoilla. Epidemiatyöryhmää kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa ja muulloin tarvittaessa.

Toimintaohjeet päivitetään aina tarpeen mukaan. Työryhmän sekä alueen tartuntatautilääkärin ja -hoitajien yhteystiedot tarkastetaan vuosittain ajan tasalle.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutumisen arviointi tehdään neljä kertaa vuodessa ja toimitetaan sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Tammikuulla tehtävä toteutumisen arviointi koskee koko edellisvuotta ja tämän raportin ympäristöterveydenhuolto toimittaa valvontayksikköjen hallintajärjestelmään (VYHA:n).

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan toteutumisen arvioinnissa tulee arvioida:

- tarkastusten määrä valvontakohtatyypeittäin,
- tarkastusten kattavuus,
- näytteiden määrä kohtatyypeittäin sekä
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentumista.

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita, joiden avulla selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta (tehdään vain koko vuotta koskevassa arvioinnissa). Arviointia tulee tehdä myös sen suhteen, miten voimavarojen jakautuminen eri sektoreille käytännössä toteutui.

Liite 1. Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (23/2006)
- 2) Valvonta-asetus (EY) N:o 882/2004
- 3) VN asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)
- 4) MMM asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)
- 5) MMM asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta (1368/2011)
- 6) Elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004
- 7) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004
- 8) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (EY) N:o 854/2004
- 9) MMM asetus ensisaapumistoiminnasta (118/2006)
- 10) MMM asetus lihantarkastuksesta (590/2014)
- 11) VN asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 12) Yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002
- 13) VN asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevästä laboratorioista (152/2015)
- 14) VN asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 15) MMM asetus laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014)
- 16) VN asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista (1258/2011)
- 17) Mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005
- 18) MMM asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle (834/2014)
- 19) MMM asetus raakamaidon tuotannon ja luovutuksen elintarvikehygieniasta (699/2013)
- 20) MMM asetus pakasteista (818/2012)
- 21) Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- 1) Terveydensuojelulaki (763/1994)
- 2) Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- 3) STM asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- 4) STM asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- 5) STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
- 6) STM asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (ns. EU uimarantavesien valvontaan)
- 7) STM asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
- 8) STM asetus (545/2015) asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista
- 9) STM asetus (405/2009) suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki (549/2016)
- 2) STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntistä (593/2016)
- 3) STM asetus tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevista standardeista ja ilmoituksista (592/2016)
- 4) STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä (591/2016)
- 5) VN asetus tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön (601/2016)

Nikotiinivalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Lääkelaki (395/1987)

Eläinlääkintähuollon lainsäädäntöä

- 1) Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- 2) VN asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- 3) Eläintautilaki (441/2013)
- 4) MMM asetus vastustettavista eläintaudeista ja niiden luokittelusta (843/2013)
- 5) Eläinsuojelulaki (247/1996)
- 6) Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Muuta

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki (410/2015)
- 3) VN asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- 4) VN asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)
- 5) Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)

Liite 2. Elintarvikevalvonta, valvontakohteet 2020

							Seinäjoen alueen ympäristöterveys- huollon suunnitelma	
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastus- suositus krt/v Ruokaviraston riskiluokitusohjeen mukaan	Tarkastukseen käytettävä aika (h) Ruokaviraston riskiluokitusohjeen mukaan	Vuosittaisten tark. määrä suositusten mukaan	Valvontaan käytettävä aika, suositusten muk. (h)	Tarkastukset 2020	Valvontaan käytettävä aika (h)
Alkutuotanto	Maidontuotanto	437	0,3	3	131,1	393,3	100	300,0
	Lihakarjan kasvatus, kanamunatuotanto	357	0,2	2	71,4	142,8	1	2,0
	Muu alkutuotanto	206	0,1		20,6	0	2	0,0
	Alkutuotanto yhteensä	1000			223,1	536,1	103	302,0
Elintarvikekontaktimateriaalit	Elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat RL 1	4	0,35	5	1,4	7	4	20,0
	Elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat RL 2		0,5		0	0		0,0
	Elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat RL 3		1		0	0		0,0
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus RL 1	43	0,35	4	15,05	60,2	8	32,0

	Elintarvikkeiden kuljetus RL 2	1	0,5	5	0,5	2,5	1	5,0
	Elintarvikkeiden kuljetus ja kontaktimateriaalien valmistajat yhteensä	48			16,95	69,70	13	57,0
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden tukkumyynti RL 1	5	0,35	3	1,75	5,3	4	12,0
	Elintarvikkeiden tukkumyynti RL 2		0,5		0	0,0		0,0
	Elintarvikkeiden tukkumyynti RL 3		1		0	0,0		0,0
	Elintarvikkeiden tukkumyynti RL 4		2		0	0,0		0,0
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti RL 1	146	0,35	4	51	204,4	60	240,0
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti RL 2	45	0,5	5	22,5	112,5	30	150,0
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti RL 3	11	1	5	11	55,0	11	55,0
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti RL 4	7	2	5	14	70,0	13	65,0
	Elintarvikkeiden ulkomyynti	2	0			0,0		0,0
		Elintarvikkeiden myynti yhteensä	216			100,35	447,2	118
Elintarvikkeiden tarjoilu	Grilli- tai pikaruokatoiminta RL 1	30	0,35	4	10,5	42,0	16	64,0
	Grilli- tai pikaruokatoiminta RL 2	38	0,5	4	19	76,0	25	100,0
	Grilli- tai pikaruokatoiminta RL 3	8	1	4	8	32,0	8	32,0
	Kahvilatoiminta RL 1	47	0,35	4	16,45	65,8	21	84,0
	Kahvilatoiminta RL 2	28	0,5	4	14	56,0	15	60,0
	Kahvilatoiminta RL 3	2	1	5	2	10,0	2	10,0
	Pubitoiminta	37	0		0	0,0		0,0

	Ravintolatoiminta RL 2	73	0,5	4	36,5	146,0	42	168,0
	Ravintolatoiminta RL 3	147	1	5	147	735,0	147	735,0
	Ravintolatoiminta RL 4	5	2	5	10	50,0	8	40,0
	Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu RL 3	38	1	5	38	190,0	38	190,0
	Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu RL 4	4	2	5	8	40,0	4	20,0
	Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu RL 5	1	3	5	3	15,0	2	10,0
	Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.) RL 2	60	0,5	4	30	120,0	34	136,0
	Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.) RL 3	47	1	4	47	188,0	47	188,0
	Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.) RL 4		2		0	0,0		0,0
	Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta RL 1	116	0,35	3	40,6	121,8	37	111,0
	Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta RL 2	2	0,5	4	1	4,0	1	4,0
	Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta RL 3		1		0	0,0		0,0
	Elintarvikkeiden tarjoilu yhteensä	683			431,1	1891,6	447	1952,0
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	Eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	10	2	4	20	80	10	40,0
	Muiden kuin eläimistä saatavien elint. varastointi RL 1		0,35		0	0		0,0
	Muiden kuin eläimistä saatavien elint. varastointi RL 2		0,5		0	0		0,0
	Elintarvikkeiden pakastaminen	2	1	3	2	6	2	6,0
	Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen yhteensä	12			22	86	12	46,0

Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis	Yhdistelmätuotteiden valmistus RL 2		0,5		0	0		0,0
	Yhdistelmätuotteiden valmistus RL 3		1		0	0		0,0
	Yhdistelmätuotteiden valmistus RL 4		2		0	0		0,0
	Makeisten valmistus RL 1		0,35		0	0		0,0
	Juomien valmistus RL 1	4	0,35	2	1,4	2,8	1	2,0
	Juomien valmistus RL 2		0,5		0	0		0,0
	Muu valmistus (esim. kahvinpaahto) RL 1	2	0,35	6	0,7	4,2	1	6,0
	Muu valmistus (esim. kahvinpaahto) RL 2	2	0,5		1	0		0,0
	Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis yhteensä	8			3,1	7	2	8,0
	Kala-ala	Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely/ Kalajalosteiden valmistus (tuotantomäärä > 500 000 kg/v)		11		0	0	
Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely/ Kalajalosteiden valmistus (tuotantomäärä 250 000-500 000 kg/v)			5		0	0		0,0
Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely/ Kalajalosteiden valmistus (tuotantomäärä < 250 000 kg/v)		3	5	3	15	45	3	9,0
Kala-ala yhteensä		3			15	45	3	9,0
Liha-ala	Pienteurastus		Teurastusker. lkm	Käytettävä aika				
	Liha-alan valmistus RL 4	2	2	3	4	12	4	12,0
	Liha-alan valmistus RL 7	2	6	6	12	72	6	36,0

	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	4	5	5	20	100		0,0
	Liha-ala yhteensä	8			36	184	10	48,0
Maitoala	Maitoalan valmistus RL 4	4	2	4	8	32	8	32,0
	Maitoalan valmistus RL 7	1	6	6	6	36	6	36,0
	Muu maitoalan valmistus		3		0	0		0,0
	Maitoala yhteensä	5			14	68	14	68,0
Muna-ala	Munapakkaamo (tuotantomäärä > 100 000 kg/v)		4		0	0		0,0
	Munapakkaamo (tuotantomäärä < 100 000 kg/v)	1	2	2	2	4		0,0
	Munatuotteiden valmistus		3		0	0		0,0
	Muna-ala yhteensä	1			2	4	0	0,0
Vilja- ja kasvisala	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia RL 2	13	0,5	4	6,5	26	5	20,0
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia RL 3	3	1	5	3	15	2	10,0
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia RL 4	2	2	5	4	20	2	10,0
	Muiden viljatuotteiden valmistus RL 1		0,35		0	0		0,0
	Muiden viljatuotteiden valmistus RL 2	1	0,5	4	0,5	2	0	0,0
	Myllytoiminta RL 1	1	0,35	2	0,35	0,7		0,0
	Myllytoiminta RL 2		0,5		0	0		0,0
	Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta RL 1	3	0,35	2	1,05	2,1	2	4,0
	Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta RL 2		0,5		0	0		0,0

	Ruoka- ja kahvileipien valmistus RL 1	4	0,35	4	1,4	5,6		0,0
	Ruoka- ja kahvileipien valmistus RL 2	5	0,5	4	2,5	10	2	8,0
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus RL 1	7	0,35	4	2,45	9,8	2	8,0
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus RL 2	1	0,5	5	0,5	2,5		0,0
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus RL 3	4	1	5	4	20	4	20,0
	Vilja- ja kasvisala yhteensä	44			26,25	113,7	19	80,0
Ilmoitettavissa elintarvikehuoneistoissa tapahtuva laitosmainen toiminta (1258/2011 § 4)	Lahtivajat	7	0,5		3,5	0		0,0
	EL 13.3 §:n tarkoittama toiminta yhteensä	7			3,5	0,00	0	0,0
Vienti ja tuonti	Elintarvikkeiden maahantuonti RL 2		0,5		0	0		0,0
	Elintarvikkeiden maahantuonti RL 3		1		0	0		0,0
	Elintarvikkeiden maahantuonti RL 4		2		0	0		0,0
	Vienti ja tuonti yhteensä	0			0	0	0	0,0
	Uusinta C tai D (arvio 10 %)							279,0
	Kaikki yhteensä	2035			1786,6	3452,3	741	3371,0

878,3

Arvio valvontaresurssien kokonaistarve (tarkastukset, koulutus, toimistotyö) kerroin 1,7.

466,5	htpv	455,5	htpv
2,1	htv	2,1	htv

Liite 3. Terveystuomio, valvontakohteet 2020

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Valvira				Valvontayksikön oma suunnitelma			Näytteetotot kpl
			Tarkastusohjeistus krt/v	Tarkastukseen käytettävä aika (h)	Vuosittaisen tark. määrä suositusten mukaan	Valvontaan käytettävä aika (h)	Tarkastukseen käytettävä aika (h)	Tarkastukset 2020	Valvontaan käytettävä aika (h)	
Terveystuomio										
Talousveden jakelu ja käyttö	Talousvettä toimittava laitos (asetus 1352/2015):	5	2 - 1	8 - 15	5	40	10,0	5	50,0	69,0
	EU-vesilaitokset (vedentoimitus >1000 m ³ /d tai väh. 5000 käyttäjää)	46	2 - 1 (0,5*)	4 - 8	35	138	5,0	24	120,0	98,0
	Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10 - 1000 m ³ /d tai 50 - 5000 käyttäjää)	40	1 - 0,5 (0,3*)	2 - 6	20	40	3,0	24	72,0	29,0
	Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2000):									
	Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10m ³ /d tai alle 50 käyttäjää)									
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot. Muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot.	84	0,3	2 - 4	25	50	4,0	15	60,0	
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	146	0,3	5 - 15	44	219	10,0	39	390,0	4,0
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	69	0,2	2 - 4	14	28	4,0	7	28,0	

Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	63	0,3	2 - 3	19	38	3,0	20	60,0	
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	110	0,5 - 0,3	2 - 6	23	45	5,0	35	85,0	
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	8			4	8		6	30,0	
	Vanhainkodit ja vastaavat	44			22	44		18	90,0	
	Muut sosiaalialan yksiköt	39			20	39		9	45,0	
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä, Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria	79	1	2 - 4	79	158	3,0	64	192,0	248,0
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	12	2 - 1	4 - 5	12	48	4,0	11	44,0	141,0
	Yleiset saunat	9	1	2 - 3	9	18	3,0	3		
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	46	0,25	2 - 4	12	23	4,0	15	60,0	
Asumisterveys	Asunnontarkastukset			6		0	6,0	160	960,0	20,0
Suuri yleisötilaisuus	Suuri yleisötilaisuus	6						13	0,0	
	Kaikki yhteensä	806			373,2	1001		468,0	2376,0	609,0

* jos vain jakelua

135,2	htpv
0,61	htv

321,1	htpv
2,48	htv

Arvio valvontaresurssien kokonaistarve (tarkastukset, koulutus, toimistotyö) kerroin 1,7.

Liite 4. Tupakkavalvonta, valvontakohteet 2020

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Valvira				Seinäjoen alueen ympäristöterveyshuollon valvontasuunnitelma		
			Tarkastustiheyssuositus krt/v	Tarkastukseen käytettävä aika (h)	Vuosittaisten tark. määrä suositusten mukaan	Valvontaan käytettävä aika, suositusten muk. (h)	Tarkastukseen käytettävä aika (h)	Tarkastukset 2020	Valvontaan käytettävä aika (h)
Tupakointikielto ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	63	0,3	2	18,9	37,8	2,0	26,0	52,0
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti	190	0,5	2	95	190	2,0	68,0	136,0
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	2	0,5	2	1	2	2,0	2,0	4,0
Lääkelain valvonta	Myyntipaikat, joissa on lupa myydä nikotiinivalmisteita	95	0,5	2	47,5	95	2,0	27,0	54,0
	Kaikki yhteensä	350			162,4	325	8,0	123,0	246,0

Arvio valvontaresurssien kokonaistarve (tarkastukset, koulutus, toimistotyö) kerroin 1,7.

43,89	htpv	33,24	htpv
0,20	htv	0,15	htv

Liite 5. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen näytteenottosuunnitelma

Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto aikoo toteuttaa oman gluteenihankkeen 2020 vuonna. Hankkeen tarkoituksena on selvittää, miten keliakikoille suunnatut tuotteet täyttävät vaatimukset; toimijan prosessit, pakkausmerkinnät ja laboratorioanalyysit (gluteenipitoisuus). Lähtökohtaisesti näytteitä (1-10) pyritään ottamaan tarjoilupaikkojen gluteenittomista tuotteista (esim. pizzat, vohvelit) sekä leipomoiden gluteenittomista tuotteista.